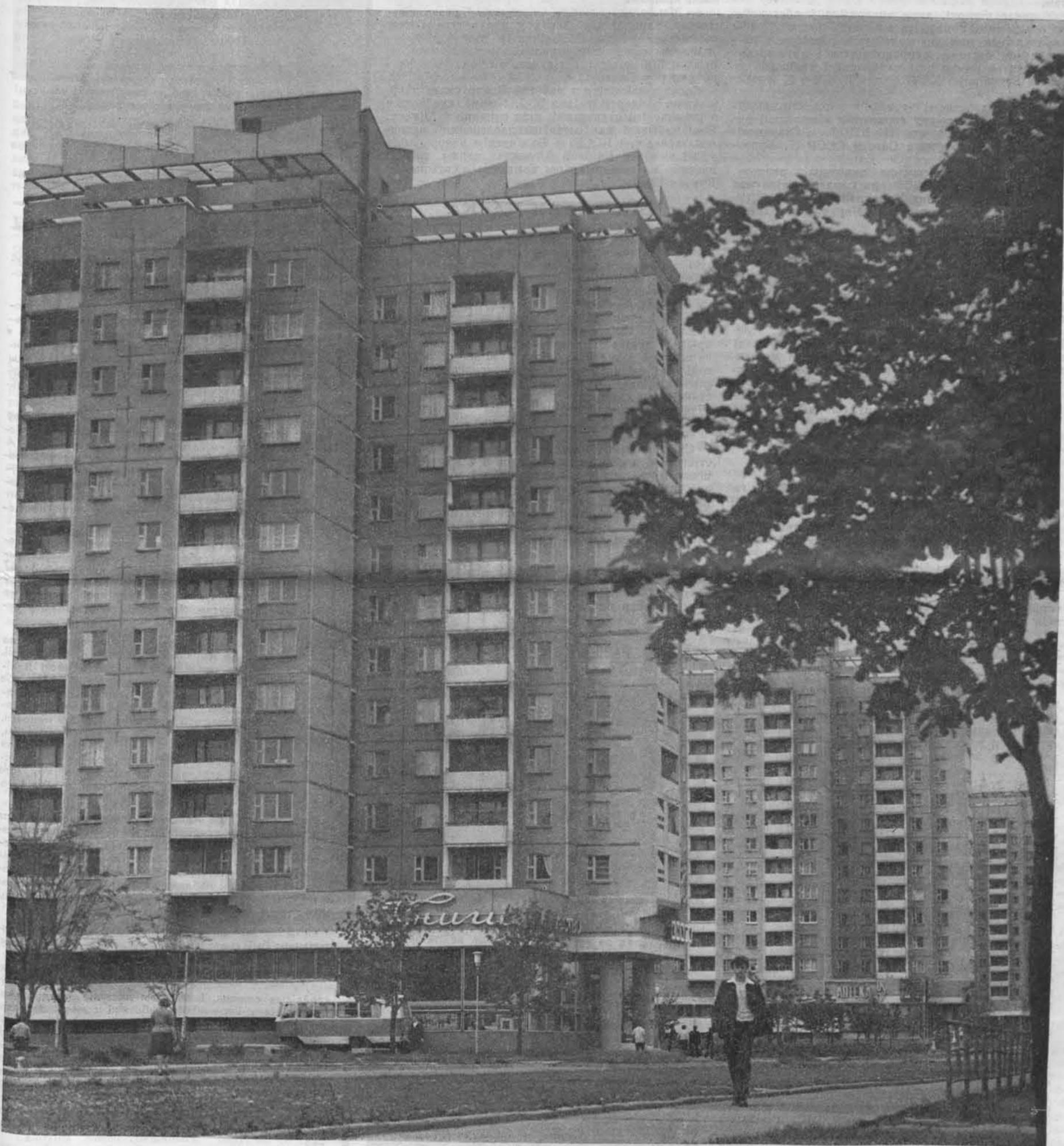

Толас Радзімы

№ 31 (1705)
6 жніўня 1981 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 4 кап.
Выдаецца з 1955 г.

Новыя жылыя дамы на Партызанскім праспекце ў Мінску.

Фота С. КРЫЦКАГА.

ЮРЫДЫЧНЫ АКТ САВЕЦКАГА СА-
ЮЗА АБ ІНШАЗЕМЦАХ — ДЭМА-
КРАТЫЧНЫ І ГУМАННЫ

«Роўныя перад законам»

стар. 3

ТУГУ ПА РАДЗІМЕ НЕЛЬГА НІЧЫМ
ЗАЛЯЧЫЦЬ

«По страницам изданий зарубеж-
ных соотечественников»

стар. 4

КЛОПАТЫ ПРА ДЗІЦЯЧУЮ ЛІТАРА-
ТУРУ У СССР

«Чаго не ведае Джоні»

стар. 7

падзеі · людзі · факты

САВЕЦКІЯ ПАРЛАМЕНТАРЫІ
У ГДР

Дэлегацыя Вярхоўнага Савета СССР на чале з сакратаром ЦК КПСС, дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР І. Капітанавым, у саставе якой дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР І. Акімаў, А. Аксёнаў, І. Блахіна, В. Салагуб, І. Таранаў, павяла ў ГДР з афіцыйным дружальным візітам і была прынята членам Палітбюро ЦК САНП, прэзідэнтам Народнай палаты ГДР Х. Зіндэрманам.

У ходзе гутаркі, якая праходзіла ў абстаноўцы сардэчнасці і поўнага адзіства поглядаў, абмяркоўваліся пытанні далейшага развіцця і паглыблення цеснага супрацоўніцтва і дружальных сувязей паміж двума брацкімі краінамі ў святле рашэнняў XXVI з'езда КПСС і X з'езда САНП.

Кіраўнік дэлегацыі савецкіх парламентарыяў перадаў Х. Зіндэрману сардэчныя віншаванні ад Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. Брэжнева.

Бакі падкрэслілі важнае значэнне звароту Вярхоўнага Савета СССР да парламентаў і народаў свету. Прэзідэнт Народнай палаты ГДР даў абед у гонар дэлегацыі Вярхоўнага Савета СССР.

Дэлегацыя Вярхоўнага Савета СССР наведла горад Эрфурт — буйны цэнтр машынабудавання рэспублікі.

Адбылася цёплая сустрэча савецкіх гасцей з кіраўнікамі акруговага савета, дэпутатамі Народнай палаты ГДР, членамі акруговага і раённых сходаў дэпутатаў.

Савецкія госці зрабілі паездку па гораду, агляделі яго новыя жылыя кварталы. Яны пабывалі на міжнароднай выстаўцы сававодства і агародніцтва «Іга», павільёны і аранжарэі якой раскінуліся на плошчы сто гектараў.

І жніўня дэлегацыя Вярхоўнага Савета СССР на чале з І. Капітанавым вярнулася на Радзіму.

НОВЫ ГЕНЕРАЛЬНЫ КОНСУЛ
ПНР У МІНСКУ

У Мінск 27 ліпеня прыбыў нованазначаны генеральны консул Польскай Народнай Рэспублікі А. Возыняк. Разам з ад'язджаючым на радзіму генеральным консулам ПНР М. Дрэўнякам ён быў прыняты другім сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі У. Бровікавым, Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Паляковым, першым намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевічам, а таксама міністрам замежных спраў БССР А. Гурыновічам. Адбыліся гутаркі, якія прайшлі ў цёплай дружальнай абстаноўцы.

3 ВІЗИТАМ У БЕЛАРУСЬ

У Мінску пабываў Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Рэспублікі Куба ў Саветкім Саюзе Севера Агіра дэль Крыста з жонкай і сакратар пасольства А. Радрыгес Монтэагуда. На вакзале гасцей сустракалі міністр замежных спраў БССР А. Гурыновіч з жонкай, адказныя работнікі МЗС БССР.

Севера Агіра дэль Крыста нанёс візіт кандыдату ў члены Палітбюро ЦК КПСС, першаму сакратару ЦК КП Беларусі Ц. Кісялёву, Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Палякову, першаму намесніку Старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевічу, міністру замежных спраў БССР А. Гурыновічу.

Госці наведлі мемарыяльны комплекс «Хатынь». Пасол усклаў кветкі да Вечнага агню і зрабіў запіс у Ганаровай кнізе наведвальнікаў. Міністр замежных спраў БССР А. Гурыновіч даў абед у гонар кубінскага гасця.

Севера Агіра дэль Крыста з жонкай, сакратар пасольства А. Радрыгес і суправаджаючы іх намеснік міністра замежных спраў БССР Л. Максімаў наведлі Брест, пабывалі на мемарыяльным комплексе «Брэсцкая крэпасць-герой», усклаў кветкі да Вечнага агню.

Адсюль пасол Рэспублікі Куба адбыў у Маскву.

Нашу сталіцу наведлі ўдзельнікі поезда дружбы з Эрфурцкай акругі (ГДР), прыбыўшага сюды па лініі Мінскага аб'яднання Усесаюзнага акцыянернага таварыства «Інтурыст». Нямецкія сябры зрабілі экскурсію па беларускай сталіцы, наведлі Дом-музей і з'езда РСДРП, Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі рэспублікі, азнаёміліся з экспазіцыямі Дзяржаўнага музея БССР, музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Мастацкага музея БССР, пабывалі ў Хатыні.

Мінск наведла група прадстаўнікоў Міністэрства культуры Рэспублікі Куба на чале з начальнікам упраўлення развіцця кадраў Эррыке Беяр дэ Франкас. Госці азнаёміліся з арганізацыяй навучальнага працэсу і структурай рэспубліканскага інстытута павышэння кваліфікацыі работнікаў культуры. Яны пабывалі ў лабараторыі актыўных метадаў навучання, у кабінете тэхнічных сродкаў, кінафоталабараторыі, на кафедрах інстытута. Наведліся аб тым, што за дзесяць гадоў тут павысілі сваю кваліфікацыю звыш 15 тысяч прафесійных артыстаў, кіраўнікоў раённых і гарадскіх аддзелаў і Дамоў культуры, выкладчыкаў.

Як адзначыў Эррыке Беяр дэ Франкас, кубінскія дзеячы культуры маюць намер падтрымліваць пастаянныя творчыя кантакты з інстытутам павышэння кваліфікацыі ў Мінску. Гэта дапаможа лепш арганізаваць сістэму перападрыхтоўкі работнікаў культуры Рэспублікі Куба.

У Мінску знаходзілася дэлегацыя Непала-савецкай культурнай асацыяцыі на чале з яе генеральным сакратаром Гавінда Л. Манандхарам. Члены дэлегацыі былі прыняты ў Беларускай таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

Мы вельмі ўдзячны Саветкаму Саюзу за дапамогу Каралеўству Непал у падрыхтоўцы спецыялістаў, — сказаў Гавінда Л. Манандхар. — Дыпламы савецкіх навучальных устаноў ужо атрымалі 500 юнакоў і дзяўчат. 59 чалавек вучацца цяпер у Беларусі.

Госці азнаёміліся з работай Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, сустрэліся з непальскімі студэнтамі, якія вучацца ў Мінску. Яны пабывалі на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, у Беларускай дзяржаўнай музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, зрабілі паездку на мемарыяльны комплекс «Хатынь» і Курган Славы.

НАДЗЕЙНАЯ МАРКА

Попыт на савецкія трактары «Беларусь» расце ў Фінляндыі. Універсальныя машыны паспяхова канкуруюць з трактарамі заходніх фірм. Вялікую цікавасць выклікала ў наведвальнікаў буйнейшая ў краіне сельскагаспадарчая выстаўка, якая праходзіла ў Коўвала. На адкрытай пляцоўцы павільёна «Тэхніка» фінскай фірмай «Агрома» былі прадстаўлены розныя мадэлі мінскага трактара з навяснымі прыладамі да іх. Ужо адкрыта ў краіне 17 акруговых гандлёвых цэнтраў па збыту і тэхнічнаму абслугоўванню сельскагаспадарчай тэхнікі, пастаўляемай савецка-фінскай фірмай «Канела-Беларусь», якая з'яўляецца прадстаўніком савецкага Усесаюзнага аб'яднання «Трактараэкспарт».

ШТУЧНЫ МАРМУР

Спецыялісты Мінскага навукова-даследчага інстытута будматэрыялаў сумесна з фізікамі-ядзершчыкамі распрацавалі тэхналогію і абсталяванне для атрымання бетонапазімерных пліт, якія дакладна імітуюць тэкстуру мармуру, лабрадору, малахіту і іншых рэдкіх аддзелачных матэрыялаў. Неўзабаве на вытворчым аб'яднанні «Граніт» у Мікашэвічах пачнецца збудаванне першай даследна-прамысловай лініі па выпуску рукотворнага каменю. Новыя матэрыялы не ўступаюць прыродным па трываласці, а па кошту ў два-тры разы дзешавейшыя. Да таго ж для іх вырабу ідуць нізкасорныя пяскі і адходы каменерэзнай вытворчасці.

СЕЛЬСКІЯ НАВІНЫ

На хлебных нівах Гомельшчыны ідзе ўборка збожжавых. Услед за Мазырскім раёнам яе пачалі і іншыя раёны вобласці. Зладжана працуе тэхніка ў калгасе «Ленінскі сцяг» Лоеўскага раёна.

НА ЗДЫМКУ: жніво на палях калгаса «Ленінскі сцяг». Услед за жнівом вядзецца прэсаванне саломы.

Добры ўраджай кукурузы спее на палях калгаса імя Мічурына Бабруйскага раёна. Звенявы механізатар Віктар Давыдзенка, які даглядае плантацыю гэтай каштоўнай кармавой культуры, разлічвае атрымаць з кожнага гектара не менш, чым 450 цэнтнераў зяёнай масы кукурузы.

НА ЗДЫМКУ: старшыня калгаса імя Мічурына Міхаіл МОРЧЫК (злева) і звенявы Віктар ДАВЫДЗЕНКА аглядаюць кукурузу.

ПЁТР АЛЬСМІК — «АКАДЭМІК-СЕЛЯНІН»,
ВОІН, ГРАМАДЗЯНІНСУСТРЭЧА
Ў САМАХВАЛАВІЧАХ

Прыпамінаецца эпізод трохгадовай даўнасці. Аднойчы золкай, досыць халаднаватай ліпенскай раніцай мой стары знаёмы, навуковы супрацоўнік інстытута бульбаводства і плодаагародніцтва праводзіў мяне на аўтобусны прыпынак у Самахвалавічах. Па дарозе нам сустрэўся пажылы, у зеленаватай, крыху выгарадай штармоўцы і гумавых ботах чалавек. З-пад кепкі на скронях і патыліцы выглядалі зусім сівыя валасы. Мой спадарожнік падкрэслена паважна павітаўся са старым. Я спачатку падумаў, што гэта які-небудзь заўзятый рыбак ідзе на раку, толькі чамусьці замест вуды ў руцэ трымае фотаапарат...

— Пазнаў? — спытаў мяне таварыш.

— Каго?

— Ды чалавека гэтага.

— Першы раз бачу.

— Няўжо! Гэта ж Альсмік. Той самы сляпны бульбавод Альсмік.

— З вашага інстытута?

Я нават, памятаецца, на мінуту прыпыніўся і недаверліва паглядзеў на сябра.

— Чаго здзіўляеся? Звычайная ў нас з'ява — вучоны ідзе на працу. А кабінет яго зараз там, на доследных дзялянках.

Пазней, сустракаючыся ў іншых абставінах з вучоным Беларускага навукова-даследчага інстытута бульбаводства і плодаагародніцтва Пятром Альсмікам, я думаў, якія рысы ў ім пераважаюць — вучонага-інтэлігента ці селяніна? У мудрай, няспешнай гаворцы сярод спецыяльных фармулёвак і навуковых тэрмінаў раптам прагучыць нешта накшталт: «А бульбачка вадзічку любіць...»

Відаць, не ў мяне аднаго, але і ў тых, хто пісаў пра яго раней, таксама паўставала такое пытанне. Таму і называлі Альсміка «акадэмікам-селянінам». А гэты «селянін» стварыў вялікую школу селекцыянераў. Ён Герой Сацыялістычнай Працы, двойчы лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, заслужаны дзеяч навукі СССР, акадэмік АН БССР, член-карэспандэнт УАСГНІЛ, доктар сельскагаспадарчых навук, прафесар...

Сярод вучоных свету існуе меркаванне: селекцыянерам можа лічыцца сабе той, хто за сваё жыццё вывеў хоць адзін перспектывны сорт культуры. За 52 гады сваёй селекцыйнай дзейнасці Альсмік вывеў адзінаццаць гатункаў бульбы. Імя яго вядома не толькі нам, беларусам. Яго аўтарытэт прызнаюць вучоныя многіх дзяржаў.

Юнацтва ўласціва марыць. Альсмік нарадзіўся за дзесяць гадоў да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. У сям'і простага селяніна-земляроба з вёскі Вялікая Выдрэя Лёзненскага раёна. Мару аб вучобе здзейсніць было нялёгка. Але пашанцавала: сярэдняю школу адчынілі адразу пасля рэвалюцыі. Потым быў выбар прафесіі і інстытут. Выбраў надыўга. Праца на зямлі, якая вянчалася хлебным караванам, святанні, поўныя фарбаў і гукаў, — усё гэта для Альсміка было знаёма і блізка, як родная хата, роднае дварышча. І аgramію ён выбраў не таму, што для яго як бы ляжала на паверхні, а таму што быў упэўнены: не памыліцца.

Расказваючы пра Альсміка, нельга гаварыць пра яго толькі як пра вучонага, бо ён быў і воінам дзеючай арміі, і партызанам. У 1939 годзе вызваляў Заходнюю Беларусь. А ў Айчынную працаваў на Захер'еўскай станцыі. Гітлераўцы адносіліся да вучонага і яго работы паблагліва. Яны былі зацікаўлены ў перспектывных гатунках бульбы. Як жа! Без пяці мінут гаспадары ўсіх савецкіх зямель...

Пётр Іванавіч займаўся селекцыяй і дапамагаў партызанам: быў сувязным, збіраў звесткі аб фашыстах, дапамагаў партызанам прадуктамі харчавання.

Часта на селекцыйную станцыю прыязджалі нямецкія вучоныя. Асабліва ім спадабаліся фітафтораўстойлівыя сямцы. І аднойчы паступіў загад: «Адправіць іх у Германію!» Работнікі станцыі захваліліся. Але Пётр Іванавіч, проста кажучы, схітрыў: адправіў насенне не перспектывных, а сямцаў, якія вырадзіліся. Гэтак жа селекцыянеры зрабілі восенню 1943 года, калі фашысты збіраліся вывезці ў Германію ўсю селекцыйную станцыю. Была распрацавана спецыяльная аперацыя па выратаванні каштоўнага насення. Аперацыю правялі паспяхова. Удалося захаваць звыш ста селекцыйных узораў бульбы і дакументацыю да іх. А гэта вялікі подзвіг перад навукай.

Пасля выратавання станцыі Альсмік пайшоў у партызаны.

А калі беларуская зямля была вызвалена ад ворага, вучоны вярнуўся да любімай справы. Ён пастаянна імкнуўся палепшыць селекцыйны працэс. З гэтай мэтай распрацаваў прыёмы ацэнкі гатункаў бульбы на аснове морфа-біялагічных асаблівасцей раслін. Гэта праца, прадстаўленая ў 1953 годзе ў якасці кандыдацкай дысертацыі, прынесла яе аўтару званне доктара сельскагаспадарчых навук.

Вышэй гаварылася, колькі перспектывных гатункаў бульбы вывеў вучоны. Можна і адпачыць. Але Пётр Іванавіч не заспакоіваецца.

Па-ранейшаму раніцай гэты нястомны чалавек спяшаецца на доследныя дзялянкі. Дарога вучонага бясконца, як бясконцы пошук селекцыянера.

Артур ЦЯЖКІ.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна рыхтуецца адзначыць сваё шасцідзесяцігоддзе. На дванаццаці асноўных факультэтах універсітэта па 70 спецыяльнасцях сёння вучацца каля 18 тысяч студэнтаў. Разам з савецкай моладдзю ў БДУ займаюцца студэнты і аспіранты з дзесяткаў замежных краін.

НА ЗДЫМКАХ: Алена ПАНШЫНА выбрала прафесію хіміка; студэнты механіка-матэматычнага факультэта (злева направа) ДАМ ХАЙ і МАЙ ТХУ з В'етнама і ДУАД МУХАМЕД з Афганістана ў лінгафонным кабінэце.

Фота У. ВІТЧАНКІ.

НОВАЕ ў ПРАВОВЫМ СТАНОВІШЧЫ ЗАМЕЖНЫХ ГРАМАДЗЯН, ПРАЖЫВАЮЧЫХ У СССР

РОЎНЫЯ ПЕРАД ЗАКОНАМ

Пятая сесія Вярхоўнага Савета СССР дзесятага склікання ў чэрвені 1981 года прыняла «Закон Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік аб прававым становішчы замежных грамадзян у СССР». У адпаведнасці з Канстытуцыяй СССР у краіне ажыццяўляецца вялікая праграма развіцця і ўдасканалвання заканадаўства. І адным з прыкладаў такога ўдасканалвання з'яўляецца закон аб прававым становішчы замежных грамадзян, што жывуць у СССР. Распрацаваны ён у нас упершыню. Раней прававое становішча інашаземцаў рэгулявалася шматлікімі актамі, прынятымі ў розны час.

У новым Законе вызначаны асноўныя пытанні прававога становішча замежных грамадзян, што пастаянна жывуць або часова знаходзяцца ў СССР. Аб'яднаны асноўныя палажэнні раней дзеючых актаў, а таксама правілы, якія прымяняліся, але яшчэ не былі замацаваны заканадаўча. Зыходныя прававыя прынцыпы, на якіх грунтуецца Закон, вызначаны Канстытуцыяй СССР. Палажэнні яго поўнасцю адпавядаюць дзеючым нормам міжнароднага права, вядома, і тым, якія адлюстраваны ў Міжнародным пакце аб эканамічных, сацыяльных і культурных правах і ў Міжнародным пакце аб грамадзянскіх і палітычных правах, удзельнікамі якіх з'яўляюцца Савецкі Саюз, Украінская ССР і Беларуская ССР. Адпавядаюць яны і палажэнням Заключнага акта нарады ў Хельсінкі. У Законе выкарыстаны станоўчы вопыт іншых краін, перш за ўсё сацыялістычных.

Новы Закон мае прынцыповае адрозненне ад такіх жа дакументаў у буржуазных дзяржавах. Ён больш дэмакратычны і гуманны, вырашае значна большае кола пытанняў.

Галоўны змест падобных законаў у капіталістычных краінах складаюць абмежавальныя правілы аб пражыванні і перамяшчэнні інашаземцаў. Вядучыя капіталістычныя краіны ігнаруюць, напрыклад, узятыя на сабе абавязальствы па міжнародных пактах і канвенцыях аб забеспячэнні правоў працоўных-імігрантаў, аб спыненні злоўжыванняў супраць іх і дыскрымінацыі. Калі нават тыя або іншыя правы фармальна дэклараваны, то дзяржава не клопацца аб рэалізацыі іх.

Савецкі Саюз кіруецца іншымі прынцыпамі, якія і знайшлі сваё адлюстраванне

ў новым Законе. Важнейшы з іх — прадастаўленне замежным грамадзянам у СССР нацыянальнага рэжыму. У сваёй пераважнай большасці яны маюць тыя ж правы, свабоды і абавязкі, што і грамадзяне СССР. Інашаземцы роўныя перад законам незалежна ад іх паходжання, сацыяльнага і маёмаснага становішча, расавай і нацыянальнай прыналежнасці, полу, адукацыі, мовы, адносін да рэлігіі, роду і характару заняткаў і іншых акалічнасцей.

У сферы працоўных адносін Закон прадугледжвае, што замежныя грамадзяне, якія пастаянна жывуць у СССР, могуць быць рабочымі і служачымі на прадпрыемствах, ва ўстановах і арганізацыях, могуць займацца якой-небудзь іншай працоўнай дзейнасцю на падставах і ў парадку, устаноўленых для савецкіх людзей. Інашаземцы, што знаходзяцца ў СССР часова, маюць права працаваць, калі гэта сумяшчальна з мэтай іх знаходжання ў нашай краіне. У гэтых выпадках яны нароўні з грамадзянамі СССР карыстаюцца правамі і выконваюць абавязкі ў працоўных адносінах.

Адзначым, што ў капіталістычных дзяржавах інашаземцы падвяргаюцца працоўным абмежаванням, якія распаўсюджваюцца на заработную плату, працягласць рабочага дня, прафесійную падрыхтоўку, жыллёва-бытавыя і іншыя сферы. Напрыклад, швейцарскі рабочы-імігрант у сярэднім заняты 85 гадзін у тыдзень, хоць заканадаўствам у краіне ўстаноўлены васьмігадзінны рабочы дзень.

Пражываючы ў СССР замежныя грамадзяне маюць права не толькі на працу, але і на адпачынак, ахову здароўя, сацыяльнае забеспячэнне, адукацыю. Яны карыстаюцца дасягненнямі культуры, могуць атрымаць кватэру, на тых жа падставах, у тым жа парадку, што і савецкія грамадзяне. Новы закон дазваляе ім мець жылы дом і іншую маёмасць у асабістай уласнасці, атрымліваць у спадчыну і пакідаць завяшчанне, мець аўтарскія правы на творы навукі, літаратуры і мастацтва, адкрыцці, вынаходствы, а таксама іншыя маёмасныя і асабістыя немаёмасныя правы. Замежным грамадзянам у СССР гарантуецца свабода сумлення, недатыкальнасць асобы і жыцця, яны карыстаюцца такімі ж правамі і маюць такія ж абавязкі ў шлюбных і сямейных адносінах, як і савецкія грамадзя-

не.

Інашаземцы, якія пастаянна жывуць у СССР, могуць уступаць у прафсаюзы, кааператывыя арганізацыі, навуковыя, спартыўныя таварыствы і іншыя грамадскія арганізацыі, калі гэта не супярэчыць уставам або палажэнням гэтых арганізацый. Як ні дзіўна, але на практыцы часам аказваецца, што грамадзяне многіх замежных дзяржаў, якія знаходзяцца ў СССР, маюць большыя правы, чым у сабе на радзіме.

Зразумела, што інашаземцы не могуць быць роўнымі з савецкімі людзьмі ва ўсім. Есць такія правы і абавязкі, якія адносяцца толькі да грамадзян СССР. Інашаземцы, напрыклад, не могуць выбіраць і быць выбранымі ў Саветы народных дэпутатаў і іншыя выбарныя дзяржаўныя органы, назначана на некаторыя пасады, такія, як капітан савецкага марскога судна, следчы, пракурор, не могуць прызывацца на службу ў Савецкую Армію.

Гаворачы аб правах і свабодах замежных грамадзян у СССР, нельга не спыніцца на іх абавязках. Выкарыстанне імі правоў і свабод не павінна наносіць страт інтарсам савецкага грамадства і дзяржавы, правам і законным інтарсам савецкіх грамадзян і іншых асоб. Замежныя грамадзяне абавязаны павяжаць Канстытуцыю СССР і захоўваць савецкія законы, з павягай адносіцца да правіл сацыялістычнага супольнага жыцця, традыцый і звычаяў савецкага народа. Для забеспячэння законнасці і ўмацавання правапарадку Закон прадугледжвае адказнасць замежных грамадзян за здзейшчаныя злачынствы, адміністрацыйныя або іншыя правапарушэнні на тэрыторыі Савецкага Саюза на агульных падставах з грамадзянамі СССР.

У нас няма і не можа быць якіх-небудзь прадурдзасцей супраць інашаземцаў. Хто прыязджае да нас з добрымі намерамі, заўсёды сустракае добразычлівасць і гасціннасць з боку савецкіх людзей, выхаваных у духу павагі да іншых народаў і нецярпімасці да расізму, нацыянальнай дыскрымінацыі.

Новы Закон аб прававым становішчы замежных грамадзян у СССР — яшчэ адно сведчанне імкнення Савецкага Саюза да развіцця міжнароднага супрацоўніцтва, далейшага расшырэння эканамічных, навуковых і культурных сувязей з іншымі дзяржавамі, да ўмацавання міру ва ўсім свеце.

Іван БЕРАСЦЕНЬ.

КУДЫ ПАКАЗВАЕ СТРЭЛКА ДЭМАГРАФІЧНАГА БАРОМЕТРА

ПРАБЛЕМЫ САВЕЦКАЙ СЯМ'І

Статыстыка сведчыць, што ў Савецкім Саюзе, праўда, адносна менш, чым у іншых развітых краінах свету, усё ж працягвае павялічвацца колькасць разводаў, падае нараджальнасць. Усё больш становіцца мужчын і жанчын, якія не могуць знайсці сабе пару.

Шлюб, як вядома, не толькі ўпарадкоўвае асабістыя адносіны. Ад таго, наколькі трывалыя, духоўна багатыя, маральна сталыя адносіны ў мільёнах сямей, залежаць і стан, і магчымасці грамадства ў цэлым. Таму савецкую грамадскасць не могуць не непакоіць цэнавыя з'явы ў сферы шлюбна-сямейных адносін.

Савецкія вучоныя-сацыёлагі нямала зрабілі для вывучэння прычын росту колькасці разводаў і зніжэння нараджальнасці, вывяслення спецыфікі сямейнага выхавання і доказу яго неабходнасці ў працэсе станаўлення асобы. Грунтоўныя навуковыя працы аб сям'і апублікаваны этнографамі, дэмаграфамі, сацыёлагамі, юрыстамі Расійскай Федэрацыі, Украіны, Беларусі, рэспублік Прыбалтыкі і Сярэдняй Азіі.

Даследаванні ў сферы фамілістыкі паказалі, што праблемы, з-за якіх сям'я перажывае цяпер складаны перыяд, звязаны перш за ўсё з далёка не простымі ўмовамі, у якіх адбывалася станаўленне і развіццё Савецкай дзяржавы. Дастаткова сказаць, што яшчэ першая сусветная вайна, а затым замежная ваенная інтэрвенцыя і грамадзянская вайна пакінулі пасля сябе вялікую дэмаграфічную дыспропорцыю. Пасля другой сусветнай вайны, якая адняла ў савецкага народа 20 мільёнаў жыццяў, гэта дыспропорцыя ўзраста да маштабаў, калі амаль кожная дзесятая жанчына ў СССР практычна страціла шанцы ўступіць у шлюб.

Рэха тых далёкіх катастроф дае аб сабе знаць да цяперашняга часу. Бо індывідуальнай свядомасці ўласціва вядомае інерцыя, а яе адставанне ад быцця мацней за ўсё працягваецца ў асабістым жыцці, бо яна менш, чым іншыя сферы чалавечай жыццядзейнасці, даступна сацыяльнаму рэгуляванню і кантролю.

Развіццё шлюбна-сямейных адносін у Савецкім Саюзе як у лустры адбывае і поспехі, і цяжкасці будаўніцтва новага грамадства. Вось, напрыклад, адна з найвялікшых заваў сацыялізму — раўнапраўе, свабода, незалежнасць жанчыны, права на адукацыю, на працу. Гэты новы сацыяльны статус жанчыны робіць моцны ўплыў на структуру і функцыі сям'і, на шлюбнасць і нараджальнасць. З аднаго боку, пераарыентацыя грамадскай свядомасці ў адносна да жанчыны, несумненна, станоўчая з'ява. Але ў выніку перабудовы сацыяльных каштоўнасцей сям'я і выхаванне дзяцей разглядаюцца іншы раз як перашкода для работы і ўдзелу жанчыны ў грамадскім жыцці, а празмерная перагрузка працуючай маці (праца плюс хатнія клопаты), недахопы ў арганізацыі бытавога абслугоўвання прымушаюць жанчыну абмяжоўваць колькасць дзяцей.

Ва ўтварэнні няўстойлівых сямей пэўную ролю адыгрываюць і працэсы урбанізацыі, змяненне цэнскага арыентацыі (напрыклад, фактычнае знікненне матэрыяльных стымуляў падтрымання шлюбу ў сувязі з эканамічнай незалежнасцю пераважнай большасці жанчын), ранні сексуальны вопыт. Акрамя таго, шлюб «памаладзеў», і яго адносна нестabilitнасць у значнай меры абумоўлена недастатковай сацыяльнай сталасцю маладажонаў, непадрыхтаванасцю іх да сямейнага жыцця.

Гэтыя негатыўныя з'явы, безумоўна, указваюць на вядомыя цяжкасці, якія перажываюцца пэўнай формай шлюбна-сямейных адносін. Імяна формай, але зусім не інстытутам шлюбу ўвогуле. Гэты вывад вынікае з такіх, напрыклад, аб'ектыўных даных, як пералік насельніцтва. Усесаюзна пераліс, праведзены ў 1979 годзе, паказаў, што абсалютная колькасць сямей у Савецкім Саюзе вырасла ў параўнанні з 1970 годам на 7,6 мільёна і дасягнула 66,3 мільёна. Іншымі словамі, 90 працэнтаў насельніцтва СССР аддае перавагу жыць сем'ямі.

Чалавек па-ранейшаму імкнецца да шчасця ў сямейным жыцці. Аб гэтым гавораць і даныя сацыялагічных апытанняў, прычым рашаючым, як сведчаць яны, фактарам пры ўступленні ў шлюб з'яўляецца любоў і агульнасць інтарсаў будучых мужа і жонкі; сацыяльнае ж каштоўнасць сям'і разглядаецца перш за ўсё з пункту гледжання яе выхаваўчай функцыі. Гэта яшчэ раз пацвярджае вывад савецкіх вучоных, што сям'я — не проста важны, а неабходны кампанент у станаўленні і развіцці асобы.

Распрацоўцы і ажыццяўленню мер па ўмацаванні сям'і ўдзялілі вялікую ўвагу XXVI з'езд КПСС. У развіццё яго рашэнняў ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР прынялі нядаўна спецыяльную пастанову «Аб мерах па ўзмацненню дзяржаўнай дапамогі сем'ям, якія маюць дзяцей». З 1981 года ўводзіцца дадатковыя меры дзяржаўнай дапамогі сям'і, з тым каб забеспячыць рацыянальнае спалучэнне грамадскага і сямейнага выхавання дзяцей, аблегчыць становішча працуючых маці, стварыць спрыяльныя ўмовы для жыцця і быту маладых сямей.

Пачынаючы з бягучага года, для працуючых жанчын усваіцца часткова аплатаваема водпуск на догляд дзіцяці да дасягнення ім узросту аднаго года. Маці прадастаўляецца таксама права, калі яна пажадае, прадоўжыць такі водпуск, але ўжо без захавання заробатнай платы, да дасягнення дзіцем узросту паўтара, а ў далейшым і двух гадоў. Працоўны стаж пры гэтым захоўваецца. Устаноўлены аднаразовыя дапамогі — 50 рублёў пры нараджэнні першынец і 100 рублёў — другога і трэцяга дзіцяці. Жанчына, маючая малалетніх дзяцей, зможа працаваць па рэжыму няпоўнага рабочага дня або няпоўнага рабочага тыдня, па зручнаму ёй графіку. Акрамя таго, яна атрымае дадаткова да свайго штогадовага водпуску яшчэ тры аплачваемыя дні.

Да ўжо існуючых 14 мільёнаў месц у дзіцячых дашкольных установах у XI пяцігоддзі (1981—1985 гады) дабавіцца яшчэ 2,5 мільёна. У паўтара раза павялічыцца «абарот» сферы бытавога абслугоўвання і грамадскага харчавання. Захаванне вялікага маштабу жыллёвага будаўніцтва — у СССР штогод засяляецца каля двух мільёнаў новых кватэр — дазволіць прадастаўляць перавагі пры атрыманні дзяржаўнай жилой плошчы, а таксама пры індывідуальным і кааператывным будаўніцтве сем'ям, якія маюць дзяцей, і маладажонам.

Савецкая сям'я — і гэта запісана ў Канстытуцыі СССР — знаходзіцца пад аховай дзяржавы. Умацаванне сям'і, рост яе культурна-выхаваўчага патэнцыялу разглядаюцца савецкім грамадствам на сучасным этапе развіцця сацыялізму як адна з галоўных сацыяльных задач.

Анатоль ХАРЧАУ,
прафесар.

ПО СТРАНИЦАМ ИЗДАНИЙ ЗАРУБЕЖНЫХ СООТЕЧЕСТВЕННИКОВ

НЕЗАБЫВАЕМАЯ ПОЕЗДКА

В прошлом году мне вместе с моим сыном посчастливилось совершить поездку на Родину, в Советский Союз. Уехав оттуда 50 лет назад, я мечтал повидаться с родными, посетить места, где родился и вырос, увидеть воочию, как живет великая страна, о которой ведется столько споров, у которой так много в мире и друзей, и врагов.

Начался наш тур с посещения Москвы и Ленинграда. Сразу же по прибытии в Москву мы были поражены величественным зрелищем аэропорта, построенного по последнему слову техники, откуда днем и ночью отправляются и куда прибывают современные мощные авиалайнеры. Группа наша состояла всего из 8 человек, но гостеприимные хозяева — сотрудники советского «Интуриста» — везде радушно встречали нас и заботились о том, чтобы поездка оказалась интересной и насыщенной, чтобы побольше нам показать. Мы осмотрели Москву, древнюю и вечно молодую, растущую, развитие которой и в самом деле идет крупными шагами. Увидели многолюдную Красную площадь, куда стекаются гости Москвы из разных городов и стран. Побывали в великолепном московском метро. В городе-герое Ленинграде, который залечил страшные раны войны и снова стал одним из красивейших городов мира, мы осмотрели многие дворцы, площади, мосты — памятники архитектуры, дворец Петра Великого, Петропавловскую крепость, в казематах которой томилась до революции многие революционеры, борцы за лучшую долю народа. Побывали в музеях. Мне интересно было заглянуть и в церковь, и я зашел в большую действующую церковь недалеко от нашей гостиницы. Там шло богослужение, однако людей было немного, в основном женщины старшего возраста.

В городе-герое Волгограде меня поразило и тронуло, как бережно чтят память погибших героев: беспримечное мужество бойцов увековечено монументальным комплексом.

А затем наш путь лежал на юг, в жемчужину Черного моря — город Сочи. Нам навсегда запомнятся чудесные пляжи, где отдыхают тысячи людей, богатая южная растительность, знаменитый дендрарий — живой музей растений всего мира и многое другое.

С таким же радушием встретил нас и Киев. После тура по городам Советского Союза мы с сыном отправились в Брестскую область, в мои родные края. На перроне вокзала в Бресте нас встречали родственники. Встречали взволнованные, с цветами. Но чтобы узнать друг друга, нам потребовалась помощь сотрудников «Интуриста»: ведь со старшими мы не виделись 50 лет, а младших тогда и на свете не было. После волнующей встречи все вместе, счастливые, мы отправились в село Рагодоши, где я провел свои молодые годы и где родился мой сын. Нет нужды описывать гостеприимство наших людей. Родные возили нас на своих машинах, куда только мы хотели, ко всем, кто хотел видеть нас, везде тепло встречали и угощали от души. Собственными глазами мы увидели, каких больших успехов добилась за годы Советской власти белорусская деревня, несмотря на горе и опустошение, которые принесла война.

Я еще раз убедился, как много и несправедливо клеветают на эту страну в нашей буржуазной прессе, по радио и телевидению, пользуясь «фактами» так называемых очевидцев, которые, закрывая глаза на все хорошее, придирчиво отмечают имеющиеся недостатки и кричат о них во весь голос. Я беседовал со многими советскими людьми в городах и деревнях, с молодыми и старыми, разных профессий. Все они любят свою Родину и полны оптимизма и веры в будущее. Я убедился, что советскому народу необходим мир и только мир, чтобы сделать жизнь поистине прекрасной! А мы, его зарубежные друзья, должны приложить все усилия, чтобы помочь этот мир на земле сохранить.

С. СЕДУН.

Виннипег.

ЦЕНА ОПРОМЕТЧИВОГО ШАГА

Наша семья, поддавшись пропаганде буржуазно-сионистских подстрекателей, покинула Советский Союз. А теперь, конечно, как и

многие из «новейших», мы, как говорится, кушаем локти. Особенно тяжело было вначале. Первое, с чем мы столкнулись на «свободном» Западе, — это невиданный размах преступности: воровство, бандитизм, грабежи, убийства, изнасилования. Всюду — замки, решетки, окованные железом двери... Все это для нас, воспитанных в мире социализма, было в диковинку. Потом, когда мы стали лучше понимать английский, на нас обрушились органы массовой информации. Сколько изощренной лжи и клеветы ежедневно выплескивается на головы рядовых американцев из газет, радио, телевидения! И весь этот поток «посвящен» Стране Советов, в которой мы родились и выросли.

Мы живем в Нью-Йорке. На наше счастье, здесь издается газета «Русский голос», существует клуб имени Чернышевского, где проводятся интересные встречи, показываются советские фильмы (правда, реже, чем хотелось бы), устраиваются праздничные банкеты. А ведь такие контакты между людьми — большое дело. Американцы в основном живут изолированно друг от друга. Что и говорить — общество индивидуалистов.

Старые иммигранты частенько спрашивают у нас: «Зачем вы уехали, если теперь сожалеете об этом? Ведь вы же совершили предательство по отношению к Родине». Нелегко ответить на такой вопрос однозначно. Уехали потому, что некоторые думали, мол, за границей жизнь лучше. Иные мнили себя ущемленными в правах, потому что они — евреи. Третьи искали несуществующих «свобод» на Западе. Но, безусловно, доля предательства в нашем поступке есть. Она в том, что мы покинули Родину.

Теперь, находясь за океаном, мы поняли всю тяжесть нашей опрометчивости, нашей вины перед Отечеством.

А. ДУБИНСКИЙ.

ЗОВ РОДИНЫ

Недавно познакомился с судьбами двух русских семейств, попавших в Австралию. Не знаю, как лучше, точнее определить то чувство, которое влечет русского человека к своему дому, к родным местам.

Это — тоска по Родине, которую нельзя ничем излечить.

Прочитав об этой истории и поразмыслив над ней, вы придете к заключению, что не только старые люди стремятся всей душой вернуться домой, но и молодежь, увидев пустоту и никчемность здешней жизни, стремится туда, где сможет быть полноправным членом семьи нашей многонациональной Родины.

Семья из Китая — отец, мать, два сына и дочь. После Великой Отечественной войны семья разделилась: кто домой в Советский Союз, а кто за длинным долларом в Австралию. Старший сын и дочь обосновались в Казахстане, в совхозе. Сын работает механизатором, женился. Дочь вышла замуж, служит в конторе совхоза. Живут зажиточно: мотоцикл, цветной телевизор, недавно приобрели машину «Жигули». Имеют приусадебный участок. У обоих двое ребят.

Младший сын женился в Австралии на русской, как там у них протекает жизнь, не знаю. А старикам на чужбине, в Австралии, без языка тоскливо жить среди чужих, странных для них людей.

А письма от детей с Родины все идут и идут...

«Батя с мамой, приезжайте, все оформим». Ох, как трудно собраться на старости лет, но собрались, поехали, т. е. полетели...

Задумавшая встреча, везде свои, родные и близкие, как хорошо!

Время идет, уехали на три месяца, а уже пятый на исходе. Не едут старики обратно, шлют только письма, полные радости, удовлетворения на старости лет. Вот уже и год кончается...

Сын здесь забил тревогу: «Отец, приезжай, пенсию снимут!» Ответ пришел вскорости: «Здравствуйте, Николай с женой Марьей. Письмо получили. Да провались эта пенсия, пускай урезывают! Нашли мы здесь теплоту, внимание и старых друзей, а главное — Родину! Когда вернемся, не знаем...»

Финал вышеописанной истории пока неизвестен.

А. ВОЛЬФ.

Мельбурн.

Санаторий-прафілакторый Брэсцкага электралампавага завода размешчаны на маляўнічым беразе Мухаўца. Пасля змены і ў выхадныя дні работнікі прадпрыемства разам са сваімі сем'ямі прыязджаюць сюды, каб правесці вольны час на свежым паветры. За год тут адпачывае дзве тысячы чалавек.
НА ЗДЫМКУ: у санаторыі-прафілакторый.

Фота Э. КАБЯКА і Я. КЕДРАВА.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОУ

УБАЧУ МІНСК

— Я хачу расказаць пра сваю групу, — ледзь павітаўшыся, пачала гасця. — Дзеля гэтага і зайшла да вас у рэдакцыю...

Валянціна Малькевіч селіта ў ліпені гасціла ў сястры Наталлі ў Мінску. А жыве яна пастаянна ў Бельгіі, у горадзе Антверпене. За межы Бяцькаўшчыны трапіла не па сваёй волі: фашысты вывезлі на прымусовыя работы. Успамінаць той час жанчыне цяжка... Яна вырасла ў Мінску, скончыла фізкультурны інстытут і да жудаснага 22 чэрвеня 1941 адпрацавала год у Беластоку. Пешкі дабралася адтуль па акупіраванай гітлераўцамі Беларусі ў Мінск да родных. Адсюль неўзабаве яе адправілі ў Дрэздэн. Выстаяць у жыцці дапамаглі добрыя людзі, адным з іх быў яе будучы муж, бельгіец.

І з той групай рускіх жанчын (больш дакладней было б сказаць — савецкіх, бо сярод іх ёсць таксама беларускі, украінкі), пра якіх яна так эмацыянальна, з захапленнем расказвала супрацоўнікам «Голасу Радзімы», яе таксама звёў муж. Ён пазнаёміў Валянціну Ігнатаўну са сваёй супрацоўніцай, удзельніцай патрыятычнага аб'яднання, яны абмяняліся адрасамі. Спачатку клопаты пра малых дзяцей, дом, мужа стрымлівалі жанчыну.

— Цяпер я проста не ўяўляю, як бы змагла без іх жыць, — гаворыць гасця. — Здаецца ж, мы не робім нічога асаблівага, але атмасфера аднасці, сяброўства, якая пануе ў калектыве, сагравае нашы душы, надае нам сілы. У нас амаль сорак жанчын, кожны чацвер усе, хто можа, прыходзіць у свой клуб. Залу мы здымаем у арэнду даволі танна. Азначаем разам усе савецкія святы, дні нараджэння кожнай з нас. Разумеюцца, удалечыні ад Радзімы вельмі многае значыць нават тое, што сяброўкі накрыюць для цябе святочны стол, як ты гэта помніш з дзяцінства, юнацтва... І будучы гучаць песні на роднай мове. Многія нашы жанчыны цудоўна спяваюць. Ёсць у нас музыкант, які нам акампануе.

Для дзяцей мы штогод ладзім навагоднюю ёлку, працягвае расказ Валянціна Малькевіч. І нават тыя ўдзельніцы групы, якія не з'яўляюцца бабулямі, прымаюць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы. Увогуле, у нас дзейнічае прынцып — адзін за ўсім, усе — за аднаго. Варта каму з нас захва-

раць — сяброўкі пастаянна будучы наведваюць, заўсёды з кветкамі. Памогучь, падтрымаюць, падымучь настрой. Калі хто вяртаецца, пагасціць у нас, абавязкова дзеліцца ўражаннямі, частуе дамашнімі прысмакамі, прыносіць сувенір для нашай вітрыны ў клубе. Там, дарэчы, мы захоўваем і савецкі сцяг, партрэт Леніна, якія на ўрачыстасцях упрыгожваюць залу, дапамагаюць нам адчуць сябе часцінкай свайго вялікага народа. Атрымліваем і чытаем «Голос Родины» з Масквы. У «Голасе Радзімы» я заўсёды ў першую чаргу шукаю што-небудзь пра Мінск, родны горад. Перакладаю тады сяброўкам. Часам цяжкавата даводзіцца, бо беларускую мову я вучыла толькі ў школе, яшчэ да вайны...

— Родная зямля мае для чалавека надзвычай прыцягальную сілу. — Нават па інтанацыі адчуваецца, што Валянціна Ігнатаўна выпакутавала гэтую ісціну. — Асабліва той кут, дзе прайшло маленства. Як толькі цягнік набліжаецца да станцыі Негарэлае, ува мне ўсё пачынае трымецца. Вось-восць я ўбачу Мінск...

Шосты раз Валянціна Малькевіч наведвала Радзіму. У наступным годзе мяркуе ўзяць з сабой дачку (пакуль яна не магла ехаць з-за малага дзіцяці). Раней наша зямлячка была тут з сынам. Ён у захапленні ад знаёмства з Савецкім Саюзам. Рабіў кіназдымкі. Цяпер гэтае «дамашняе» кіно — памяць на ўсё жыццё і яму, і знаёмым.

— У Бельгіі, я пераканалася, з любоўю ставіцца да савецкіх людзей, — гаворыць гасця. — І да нашай групы ў Антверпене спагадліва адносяцца. І ў Бруселі мы сустракалі шмат сяброў, калі ездзілі на агульныя мерапрыемствы Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі.

З горадскай сустрэлі ўсе суайчыннікі ўзнагароджанне гэтай патрыятычнай арганізацыі Ганаровым знакам Саюза савецкіх таварыстваў дружбы. «За ўклад у справу дружбы». Жанчыны з Антверпена таксама былі на ўрачыстай ўзнагароды. Глядзелі потым фільм пра Алімпіяду-80. Уся зала плакала, калі медзвядзеньня адлятала са стадыёна...

— А мы ж усё гэта летась бачылі па тэлевізары, — уздыхае Валянціна Ігнатаўна. — Радасць і сум пастаянна ішлі побач. Як пры кожнай сустрэчы з Радзімай.

Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ МІРУ—ВЫШЭЙШАЯ МЭТА ЗНЕСНЯЙ ПАЛІТЫКІ СССР

ПАВАЖАНЬЯ ЧЫТАЧЫ!

22 чэрвеня споўнілася 40 гадоў з пачатку Вялікай Айчыннай вайны Савецкага Саюза супраць гітлераўскай Германіі. Усе вы ведаеце, колькі гора, цяжкіх страт прынесла яна нашаму народу. Дваццаць мільёнаў савецкіх людзей адалі свае жыцці за вызваленне нашай Радзімы, народаў Еўропы ад фашысцкай чумы. Памяць аб іх будучы святая захоўвае ўсе пакаленні нашага народа. Мы добра ведаем, што такое вайна, чым можа яна пагражаць усяму чалавецтву. З першых дзён Савецкай улады ўрад нашай краіны паслядоўна і няўхільна праводзіць ленинскую міралюбівую знешнюю палітыку. Гэты курс быў яшчэ раз пацверджаны на прайшоўшым сёлета XXVI з'ездзе Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

«Забеспячэнне міру было, ёсць і застаецца вышэйшай мэтай знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы», — заявіў Вярхоўны Савет нашай краіны ў сваім звароце да парламентаў і народаў свету, прынятым у сувязі з 40-годдзем нападу гітлераўскага фашызму на нашу Радзіму.

З'езд адбыўся ў перыяд вялікіх зрухаў і перамен у міжнародных адносінах, барацьбы двух курсаў, якая ўсё больш умацавала на міжнароднай арэне: курса на прадухіленне ядзернай вайны, умацаванне працэсу разрадкі і супрацоўніцтва паміж дзяржавамі з рознымі грамадскімі ладам і курса, накіраванага на ўмацаванне канфрантацыі, фарсіраванне гонкі ўзбраенняў, умяшанне ва ўнутраныя справы народаў, якія змагаюцца за сваю свабоду і незалежнасць.

У справаздачным дакладзе ЦК КПСС з'езду гаварылася, што жыццё патрабуе пільнага супрацоўніцтва ўсіх дзяржаў у імя вырашэння мірных, канструктыўных задач, што стаяць перад кожным народам і ўсім чалавецтвам.

Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. Брежнеў выказаў на з'ездзе новыя ўсеабдымныя мірныя ініцыятывы, якія вызначаюцца сапраўдным клопатам аб міры, прапануюцца эфектыўныя шляхі вырашэння складаных міжнародных праблем. Аб'ядноўвае іх адна мэта — зрабіць усё магчымае, каб вывесці народы з-пад пагрозы ядзернай вайны. Новыя ініцыятывы датычаць як ракетна-ядзернай, так і звычайных тыпаў зброі. Яны закранаюць становішча і ў Еўропе, і на Блізкім, Сярэднім і Далёкім Усходзе. У іх гутарка ідзе аб мерах як палітычнага, так і ваеннага характару. Яны — арганічны працяг і развіццё Праграмы міру ў дастасаванні да найбольш пякучых, актуальных праблем міжнароднага жыцця. Гэтыя новыя мірныя ініцыятывы Савецкай дзяржа-

вы прыцягнулі пільную ўвагу прагрэсіўнай грамадскасці ўсёй планеты. Але, на жаль, правячыя колы некаторых заходніх краін застаюцца абыякавымі да заклікаў нашай краіны, да голасу розуму. Там працягваецца злосная антысавецкая, антыкамуністычная кампанія. Мэта яе арганізатараў — апраўдаць у вачах сваіх народаў і сусветнай грамадскасці палітыку зрыву працэсу разрадкі, гонкі ўзбраення, умяшання ва ўнутраныя справы незалежных суверэнных дзяржаў. Гэта ставіць пад пагрозу адносіны давер'я і супрацоўніцтва паміж краінамі, створаныя за гады разрадкі. Узнікла небяспека вяртання свету да часоў «халоднай вайны».

Мы не сумняваемся, дарагія чытачы, што пытанне захавання міру на нашай планеце, забеспячэнне шчаслівага будучага нашым дзецьмі хвалюе і вас. Сёння мы хочам папрасіць вас выказаць сваю думку па наступных пытаннях:

1. Як каменціруе новыя мірныя ініцыятывы Савецкага Саюза, вылучаныя на XXVI з'ездзе КПСС, прэса той краіны, дзе вы жывяце?
2. Ці азнаёмліліся вы са Зваротам Вярхоўнага Савета СССР да парламентаў і народаў свету? Ва-шы асабістыя адносіны да Звароту?

3. Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брежнеў выказаў прапанову аб стварэнні «аўтарытэтнага міжнароднага камітэта», які паказаў бы жыццёвую неабходнасць прадухілення ядзернай катастрофы. Хто, на вашу думку, павінен арганізаваць такі камітэт? Што трэба зрабіць для таго, каб яго работа была найбольш эфектыўнай?

4. Завадатары НАТО заяўляюць, што размяшчэнне ў краінах Заходняй Еўропы новых амерыканскіх ядзерных ракет сярэдняга радыуса дзеяння будзе садзейнічаць умацаванню міру ў Еўропе і іншых частках планеты. Ці згодныя з гэтым рашэннем грамадзяне краіны, дзе вы жывяце?

5. Ці верыце вы ў міф аб «савецкай ваеннай пагрозе»? З якой мэтай, на вашу думку, гэты міф створаны і мусіруецца заходняй прапагандай?

6. Якія сумесныя меры могуць прыняць народы і ўрады дзяржаў нашай планеты, каб назаўсёды забяспечыць трывалы і надзейны мір?

Думаем, што вы знойдзеце час, каб падзяліцца з намі думкамі па закранутых пытаннях.

Загадзя дзякуем вам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».

УВАЖАЕМЫЕ ЧИТАТЕЛИ!

22 июня исполнилось 40 лет с начала Великой Отечественной войны Советского Союза против гитлеровской Германии. Все вы знаете, сколько горя, тяжелых утрат принесла она нашему народу. Двадцать миллионов советских людей отдали свои жизни за освобождение нашей Родины, народов Европы от фашистской чумы. Память о них будут свято хранить все поколения нашего народа. Мы хорошо знаем, что такое война, чем может она грозить всему человечеству. С первых дней Советской власти правительство нашей страны последовательно и неуклонно проводит ленинскую миролюбивую внешнюю политику. Этот курс был еще раз подтвержден на состоявшемся в нынешнем году XXVI съезде Коммунистической партии Советского Союза.

«Обеспечение мира было, есть и остается высшей целью внешней политики Советского государства», — заявил Верховный Совет нашей державы в своем обращении к парламентам и народам мира, принятом в связи с 40-летием нападения гитлеровского фашизма на нашу Родину.

Съезд состоялся в период больших сдвигов и перемен в международных отношениях, усиливающейся борьбы двух курсов на международной арене: курса на предотвращение ядерной войны, упрочение процесса разрядки и сотрудничества между государствами с различным общественным строем и курса, направленного на усиление конфронтации, форсирование гонки вооружений, вмешательство во внутренние дела народов, борющихся за свою свободу и независимость.

В Отчетном докладе ЦК КПСС съезду говорилось, что жизнь требует плодотворного сотрудничества всех государств во имя решения мирных, конструктивных задач, стоящих перед каждым народом и всем человечеством.

Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев изложил на съезде новые всеобъемлющие мирные инициативы, отличающиеся подлинной заботой о мире, предлагающие эффективные пути решения сложнейших международных проблем. Объединяет их одна цель — сделать все возможное, чтобы вывести народы из-под угрозы ядерной войны. Новые инициативы касаются как ракетно-ядерного, так и обычных типов оружия. Они затрагивают положение и в Европе, и на Ближнем, Среднем и Дальнем Востоке. В них речь идет о мерах как политического, так и военного характера. Они — органическое продолжение и развитие Программы мира применительно к наиболее жгучим, актуальным проблемам международной жизни. Эти но-

вые мирные инициативы Советского государства привлекли пристальное внимание прогрессивной общественности всей планеты. Но, к сожалению, правящие круги некоторых западных стран остаются безучастными к призывам нашей страны, к голосу разума. Там продолжается злобная антисоветская, антикоммунистическая кампания. Цель ее организаторов — оправдать в глазах своих народов и мировой общественности политику срыва процесса разрядки, гонки вооружения, вмешательства во внутренние дела независимых суверенных государств. Это ставит под угрозу отношения доверия и сотрудничества между странами, созданные за годы разрядки. Возникла опасность возвращения мира к временам «холодной войны».

Мы не сомневаемся, дорогие читатели, что вопрос сохранения мира на нашей планете, обеспечение счастливого будущего нашим детям волнует и вас. Сегодня мы хотим попросить вас высказать свое мнение по следующим вопросам:

1. Как отзывается о новых мирных инициативах Советского Союза, выдвинутых на XXVI съезде КПСС, пресса той страны, где вы проживаете?

2. Ознакомились ли вы с Обращением Верховного Совета СССР к парламентам и народам мира? Ваше личное отношение к Обращению?

3. Генеральный секретарь ЦК КПСС, Председатель Президиума Верховного Совета СССР Л. И. Брежнев высказал предложение о создании «авторитетного международного комитета», который показал бы жизненную необходимость предотвращения ядерной катастрофы. Кто, по вашему мнению, должен организовать такой комитет? Что нужно сделать для того, чтобы его работа была наиболее эффективной?

4. Главари НАТО заявляют, что размещение в странах Западной Европы новых американских ядерных ракет среднего радиуса действия будет способствовать укреплению мира в Европе и других частях планеты. Согласны ли с этим решением граждане страны, где вы проживаете?

5. Верите ли вы в миф о «советской военной угрозе»? С какой целью, по вашему мнению, этот миф создан и муссируется западной пропагандой?

6. Какие совместные меры могут предпринять народы и правительства государств нашей планеты, чтобы навсегда обеспечить прочный и надежный мир?

Думаем, что вы найдете время, чтобы поделиться с нами мыслями по затронутым вопросам. Заранее вас благодарим.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».

МОСКВА, «РУССКАЯ ОЛИМПИАДА» ШКОЛЬНИКОВ МИРА

Семнадцатилетняя Шейла Ван Дуйн из США, одна из золотых медалисток IV Международной олимпиады школьников по русскому языку, проходившей недавно в Москве (кстати, самая красивая среди участниц, сразу же ставшая объектом внимания фотокорреспондентов, аккредитованных здесь), сказала мне, что, хотя и была много слышана об этих популярных состязаниях, не представляла, насколько они интересны и увлекательны.

С полной уверенностью можно сказать, что ее мнение разделили все 350 участников «русской Олимпиады» из 42 стран всех пяти континентов, ребята, предварительно ставшие победителями национальных олимпиад в своих государствах. В одних странах — это массовые многоступенчатые соревнования, в которых участвуют сотни тысяч претендентов (например, «Россиана» в Польше и ГДР, «Памятник Пушкину» в Чехословакии), в других — там, где организовано изучение русского языка только начинается (Швейцария, Сирия, страны Африки), — более скромные отборочные конкурсы. Во всяком случае, московский финал мож-

но называть культурной олимпиадой школьников движения юных русистов.

Минувший учебный год во всех учебных заведениях мира позволил уточнить общее число людей (за пределами СССР), изучающих русский язык. Сегодня их 23 миллиона против 8 пятнадцать лет назад. И стран соответственно уже не 32, а 98. Весьма откровенно, что абсолютное большинство в этой огромной аудитории — 19 миллионов в 54 государствах — составляют школьники, будущее нашей планеты.

Итак, в Москве собрались лучшие из лучших. Как сказал им на торжественном открытии Олимпиады вице-президент Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы профессор из ЧССР Михайл Сота: «Само участие в московской Олимпиаде есть ваша победа». И действительно, победителей не оказалось. И не только потому, что количество золотых, серебряных и бронзовых медалей — 125, 71 и 38 — превзошло все ожидания, но и потому, что каждый с максимальной отдачей прошел испытания в трех комиссиях: «Устная речь», «Чтение», «Страноведение», продемон-

стрировал свои знания и науки, и культуры, и экономики Советской страны.

Прекрасно выступили на Олимпиаде школьники из Польши, ЧССР, ГДР, Болгарии, Финляндии, Италии, США, Индии, Конго, ФРГ. С честью справились с трудным заданием и ребята, чьи страны впервые принимают участие в московском конкурсе. Это Афганистан, Алжир, Ангола, Кипр, Мексика, Нигерия, Уганда, Япония, Вьетнам. Кстати, об авторитете этих соревнующихся говорит и тот факт, что вьетнамских школьников торжественно проводил в Москву глава правительства Фам Ван Донг.

Конечно, мы горды, что престижность русского языка в мире растет. Горды тем, что русский стал одним из мировых языков, официальным языком ООН, ЮНЕСКО, рабочим языком СЭВ и других представительных международных организаций. Что знание его открывает доступ к трем четвертям всей информации, имеющейся в мире. Что изучение его вошло в систему просвещения многих государств.

Но мы далеки от мысли, что лишь немногие языки заслуживают распро-

странения и развития. Мы — за равноправное взаимоизучение и взаимопонимание всех языков. Весьма точно и лаконично сказал об этом участникам Олимпиады министр высшего и среднего специального образования СССР Вячеслав Елютин:

— Приветствуя рост интереса к русскому языку, советские люди сами стремятся овладеть языками других народов мира: английским и суахили, равно как итальянским и чешским, немецким и хинди, французским, мальгашским, греческим, испанским и т. д. Вы знаете также, что наряду с русским языком народы нашей страны, живущие в 15 союзных республиках, говорят, пишут и читают на многих десятках национальных языков, получивших в СССР полный простор для своего развития.

...Всего в СССР изучается 120 языков. А знание иностранного языка — это контакты между людьми разных стран, укрепление взаимопонимания и сотрудничества. И это главное.

Валерия ПРУТ,
комментатор АПН
по вопросам образования.

ТУРНІР НА ПЦІЧЫ

Упершыню міжнародныя спарборніцтвы водналыжнікаў сацыялістычных краін на Кубак «Дружбы» праводзіліся ў Савецкім Саюзе. Спартсменаў з ГДР, ПНР, ЧССР, КНДР гасціна сустрэлі ў Беларусі. Наша краіна была прадстаўлена двюма камандамі.

Спарборніцтвы праходзілі на вадасховішчы Пціч непадалёку ад Мінска. Тут створаны сапраўдны водналыжны стадыён. Новы пірс, плывучы элінг, трамплін для скачкоў, стацыянарная судзейская — усё гэта сабрана ў адным месцы, і глядзчы, як гаворыцца, не сысходзячы з месца, могуць паглядзець кожнае выступленне.

Тры дні працягвалася барацьба на трасах. Яна прынесла перамогу першай зборнай СССР, у складзе якой выступалі і мінчане — Інеса Потэс, Геннадзь Важнік, Аляксандр Мінянок. На другім месцы былі водналыжнікі ЧССР, трэцімі сталі спартсмены ГДР.

Лепшы вынік у мнагабор'і паказалі Наталля Румянцава і Ігар Ліхачоў. Абодва яны з падмаскоўнага горада Дубна, абодва перамаглі таксама ў слаламе. І. Потэс першынства

вала ў фігурным катанні, была другой у скачках з трампліна, трэцяй у слаламе, што прынесла ёй агульнае другое месца. У мужчын другім у мнагабор'і аказаўся А. Мінянок, а трэцім — Г. Важнік, які ўстанавіў новы ўсесаюзны рэкорд у фігурным катанні.

У гутарках з журналістамі госці і ўдзельнікі спарборніцтваў выказалі шмат слоў удзячнасці за цудоўнае спартыўнае свята на Пцічы. Вось што сказаў, у прыватнасці, кіраўнік дэлегацыі Чэхаславакіі Мілан Хейнік:

— Па папярэдніх міжнародных матчевых сустрэчах мы ведалі, на якім высокім узроўні праводзяцца спарборніцтвы ў Беларусі. Аднак гэты турнір быў арганізаваны і праведзены вышэй усякіх пахвал. Усе службы працавалі бездакорна і зладжана.

Што ж датычыць непасрэдна выступленняў спартсменаў, то я не сумняваюся ў перамозе савецкай зборнай. У яе скла-

дзе шэраг чэмпіёнаў свету і Еўропы, пераможцаў буйнейшых турніраў. Нават з тых водналыжнікаў, якія не трапілі ў зборную СССР і выступалі паза конкурсам, можна было скласці яшчэ адну раўнацэнную каманду. Некалі вы вучыліся ў нас, цяпер мы можам многаму павучыцца ў вас.

НА ЗДЫМКАХ: прызёры міжнародных спарборніцтваў на Кубак «Дружбы» сацыялістычных краін мінчане А. МІНЯНОК, Г. ВАЖНІК, І. ПОТЭС.

ВЫДАДЗЕНЫ АЛЬБОМ АБ СТАРАЖЫТНЫМ БЕЛАРУСКИМ МАСТАЦТВЕ

АД ІКОНЫ ДА ПАРТРЭТА

З вялікай цікавасцю грамадства рэспублікі сустрэла альбом «Жывапіс Беларусі XII—XVIII стагоддзяў», выдадзены летась. Навуковыя супрацоўнікі Дзяржаўнага мастацкага музея БССР Надзея Высоцкая і Таіса Карповіч склалі яго ў выніку шматлікіх экспедыцый па Беларусі, Польшчы, вывучэння калекцыі музея, розных збораў краіны, архіўных дакументаў, іншых крыніц. Не менш значная праца рэстаўратараў Масквы, Ленінграда, Кіева, Мінска, што вярнулі да жыцця каштоўныя творы. Ва ўступным артыкуле даецца кароткі аналіз старажытнабеларускага мастацтва.

Гісторыя Беларусі — складаны працэс многавяковага развіцця. Палітычныя, эканамічныя, культурныя сувязі з рознымі краінамі і народамі пакінулі пэўны след і на творах мастацтва. Беларуская культура, плёна ўспрымаючы тое, што адпадала яе патрэбам у канкрэтны гістарычны момант, заўсёды мела адметнасць, самабытнасць. Возьмем, напрыклад, манументальны жывапіс XII стагоддзя. Фрэскі Спаса-Ефрасіннеўскай царквы ў Полацку па характару вельмі блізкія да фрэсак храма Сафіі ў Кіеве, але ў іх менш адчуваецца ўплыў візантыйскага жывапісу. Тут галоўнае — матывы, узятыя з рэальнага жыцця, якія менш за ўсё надаваюць звычайныя ікананічныя вобразы.

Прыведзены ў альбоме ўзоры манументальнага жывапісу XVI—XVIII стагоддзяў (царквы Благавешчання ў Супраслі, касцёла Станіслава ў Магілёве, касцёла ў сяле Гальшаны на Гродзеншчыне) сведчаць аб існаванні ў Беларусі майстроў, шырока вядомых за межамі родных зямель.

У ікананісе, нягледзячы на яго рэлігійны характар, знаходзілі адлюстраванне грамадскія з'явы, быт і жыццё народа. У выявы святых прыўносіліся рысы сучаснікаў: сялян, рамеснікаў, воінаў. Ікананіс меў таксама і эстэтычнае значэнне, што цанілася ва ўсе часы. Прастатой, дакладнасцю задумы ўражае «Маці боская Адзігітрыя» са Слуцкыні, на прыкладзе «Параскевы» (XVI стагоддзе) можна прасачыць, як графічнасць ранніх ікон пачынае саступаць месца

мяккай мадэліроўцы формы, падкрэсліванню аб'ёмнасці фігуры.

У XVII стагоддзі ў беларускім ікананісе ўзмацняюцца рэалістычныя тэндэнцыі, адыход ад звычайных ікананічных схем. Яркім прыкладам таму з'яўляецца ікона

«Нараджэнне маці Боскай» (1649 год) Пятра Яўсеевіча з Галынца. Ва ўсім яе строі адчуваецца сувязь з жыццём, унясенне ў трактоўку рэлігійнага сюжэту жанравых матываў, характэрных для жыцця Магілёўшчыны XVII стагоддзя. Адсюль і пошук новых мастацкіх сродкаў у перадачы глыбіні прасторы, матэрыяльнасці прадметаў, пераход да гучнай каларыстычнай гамы.

Глыбокую цікавасць выклікаюць іконы з Шарашова Брэсцкай вобласці, якія сведчаць аб развіцці рэалістычных традыцый у беларускім ікананісе XVIII стагоддзя. Многія рысы (простанароднасць і канкрэтнасць тыпажоў, бытавыя дэталі, адзенне) у значнай ступені збліжаюць падобныя творы са савецкім жывапісам, у шэрагу выпадкаў з'яўляючыся народнай творчасцю.

Своеасабліва манера пісьма, дэталі, блізкасць да фальклору дазваляюць сказаць, што да XVIII стагоддзя ў Беларусі паступова развілася ўласная школа ікананісу, якая ўвабрала ў сябе самае істотнае ад кантактаў з іншымі падобнымі культурамі, пераасэнсавалі яго на свой лад.

Не менш цікавым з'яўля-

ецца партрэт XVI—XVIII стагоддзяў. Калі ікананіснае мастацтва беларускіх майстроў развівалася на ўсёй тэрыторыі, адлюстравала розныя вераванні, уяўленні ікананісцаў аб фантастычным, што праламлялася ў іх свядомасці ў рэалістычнай форме, то партрэт быў звязаны з асобнымі мясцовасцямі, дзе ўсё жыццё — палітычнае, эканамічнае і культурнае — канцэнтравалася ў руках прадстаўнічых сямействаў.

Найбольш поўна прадстаўлены ў альбоме партрэты з нявіскай калекцыі Радзівілаў, Вішнявецкіх і інш.

Сувязі магнатскіх сямействаў з падобнымі кланамі Заходняй Еўропы і становішча ў грамадстве ў значнай меры адлюстравалі таму, што ў іх асяроддзі былі дзеячы культуры, мастакі, знаёмыя з заходнееўрапейскім мастацтвам. Гэта ў значнай ступені адбілася на характары партрэтаў. Тут і ўплыў традыцый строгага нямецкага Ренесанса (партрэт Ю. Радзівіла, XVI стагоддзе), традыцыі партрэтнага мастацтва Фландрыі і Галандыі (партрэты Я. Радзівіла, А. Астроўскага, XVII стагоддзе) і ўплыў мастацкай культуры Польшчы, асабліва так званы «сармацкі» партрэт (XVII—XVIII стагоддзі), вядомы ў рускім мастацтве другой паловы XVII стагоддзя пад назвай «парсуны».

Не менш цікавыя прадстаўлены ў альбоме работы мастакоў і іншых мясцовых школ, якія адрозніваюцца сваім мастацкім строем.

Так, традыцыйная кампазіцыйная схема партрэтаў мастакоў Гродна XVII стагоддзя (партрэт Г. Сапегі, К. Весялоўскага, А. Весялоўскага) вызначаецца больш свабоднай поząй адлюстраваных, павышанай увагай да ўнутранага стану.

Для твораў мінскай школы характэрна сціпласць мастацкіх сродкаў, канкрэтызацыя рыс твару. Такія партрэты мінскіх старац А. Завішы (XVII стагоддзе), І. Завішы (XVIII стагоддзе).

Сабраныя ў гэтым новым грунтоўным выданні партрэты дазваляюць усур'ез гаварыць аб існаванні ў Беларусі розных мастацкіх цэнтраў, вытокі якіх пачынаюцца, магчыма, у больш ранні час, чым XVI стагоддзе.

Г. РАМАДЗІН.

У ВАШУ КАЛЕКЦЫЮ

Паштовая марка, канверты і спецыяльны штэмпель выпушчаны ў гонар XII Міжнароднага кінафестывалю, які нядаўна праходзіў у Маскве. На марцы адлюстраваны змяны шар, апаясны кінастужкай і ўпрыгожаны лаўровай галінкай. На прыдзённым плане малюнак — Спаская вежа Крамля. На адным з канвертаў — эмблема фестывалю, на другім — крышталны глобус — галоўны прыз кінаагляду. Выпушчана паштовая марка, прысвечаная азербайджанскаму паэту і мысліцелю XII стагоддзя Нізамі Ганджэві. На ёй змешчаны партрэт пісьменніка, творы якога ўвайшлі ў скарбніцу сусветнай літаратуры, і маўзалеі Нізамі ў горадзе Кіравабадзе.

Партрэтную галерэю марак, прысвечаных вядомым дзеячам міжнароднага камуністычнага і рабочага руху, адлюстравана яшчэ адна мініяцюра. Яна знаёміць з выдатным дзеячам італьянскага і міжнароднага рабочага руху Луджы Лонга.

Міністэрства сувязі СССР ужо выпусціла шэраг марак і канвертаў, якія расказваюць пра подзвіг савецкага народа ў мінулай вайне. Нядаўна выдадзены яшчэ адзін цікавы паштовы сувенір. 40-годдзю стварэння народнага апалчэння ў першыя месяцы Вялікай Айчыннай вайны прысвечаны паштовы канверт. На яго марцы — ордэн Айчыннай вайны і надпіс «40 гадоў народнаму апалчэнню. 1941—1945». На малюнку самога канверта — рэпрадукцыя вядомага плаката часоў Вялікай Айчыннай вайны — «Радзіма-маці кліча!» (аўтар І. Таідзе). Побач з плакатам — адлюстраванне помніка «Апалчэнцам Масквы», які ўстаноўлены на вуліцы Народнага апалчэння ў сталіцы краіны.

Для энтузіястаў спартыўнай філатэліі Міністэрства сувязі выпусціла чарговую серыю паштовых марак. У ёй пяць маляўнічых мініячюр. Яны прысвечаны лёгкай атлетыцы, футболу, боксу і плаванню — папулярнейшым відам спорту. Аўтар малюнкаў — мастак І. Сушэнка — вядомы сваёй прыгожай алімпійскай серыяй «Гімнастыка».

Да выпуску спартыўнай серыі прымеркавана выданне канверта «першага дня». На ім мастак А. Карнеў змясціў бегуна на фоне лёгкаатлетчнай арэны. Такі ж сюжэт і на штэмпелі, якім на паштамце Масквы гасіліся гэтыя паштовыя сувеніры ў дзень выхаду ў абарачэнне.

Л. КОЛАСАУ.

Гумар

— Праўда, што твой брат працуе над нейкім важным вынаходствам?

— Так. Тое, што ён робіць, заб'е тэлебачанне!

— Але што ж гэта такое?

— Каларовае радыё.

— Вы, вядома, разумееце, мілачка, што калі б Эдысан у свой час не вынайшаў электрычнасць, мы б цяпер вымушаны былі глядзець тэлевізар пры свечках.

— Я хацела б вучыць сы-

на ігры на якім-небудзь духавым інструменце.

— А ў яго ёсць здольнасці?

— Вядома. Ён здольны задзьмуць свечку на адлегласці пяці метраў.

Журналіст пытаецца ў настаўніцы:

— Скажыце, мадмузель, а ці не задаюць вам дзеці пытанні на інтымныя тэмы?

— О так! Іх вельмі забавляе мая поўная недасведчанасць.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1261